Zıhar meselesi

İzmir’den ismi mahfuz okuyucumuz: “Bir adam eşine ‘Sen bana anam ve bacım gibisin’ dese, karısını boşamış olur mu? Sonra pişman olsa ne yapması gerekir?”

İslâm öncesi cahiliyet döneminde karısının mahrem bir uzvunu annesinin veya bacısının mahrem bir uzvuna benzeten kişi bu davranışıyla zıhar yapmış olur, böylece karısını boşamış sayılır ve artık o kadınla evliliği sona ererdi. İslâmiyet böyle yakışıksız sözlerle yapıldığına inanılan boşama şeklini kaldırdı.

Havle binti Salebe bir gün Resûlullah Efendimiz’e (asm) gelerek kocasından yakındı ve dedi ki:

“Ya Resûlallah! Kocam gençliğimi yedi. Karnım ona saçıldı. Ona çocuk doğurdum. Nihayet yaşlanıp çocuktan kesildiğim zaman kocam bana zıhar yaptı. Ben de halimi sana arz ediyorum.”1

Kadın böyle demeye devam ederek yakınmalarını sürdürünce, daha oradan ayrılmadan Hazret-i Cebrail (as) geldi ve şu âyetleri indirdi:

“Kocası hakkında defalarca sana müracaat eden ve Allah’a şikâyette bulunan kadının sözünü Allah işitti. Zaten Allah sizin konuşmalarınızı işitiyordu. Muhakkak ki Allah herşeyi hakkıyla işitir, her şeyi hakkıyla görür. Hanımlarına zıhar yapanlarınız bilsinler ki, bu sözleriyle hanımları onların anneleri olmuş olmaz. Onların anneleri, ancak kendilerini doğuranlardır. Gerçekte onlar çirkin ve asılsız bir söz söylüyorlar. Allah ise, şüphesiz ki, çok affedici ve çok bağışlayıcıdır. Hanımlarına zıhar yaptıktan sonra söylediklerinden vazgeçenler, onlarla ilişkide bulunmadan önce bir köle veya cariye azad etsinler. Böyle bir günaha bir daha girmemeniz için size böylece öğüt veriliyor. Allah yaptıklarınızdan hakkıyla haberdardır. Köle azad etmek için imkân bulamayanlar, hanımlarıyla ilişkide bulunmadan önce peş peşe iki ay oruç tutsunlar. Buna da güç yetiremeyen, altmış fakiri doyursun. Bu, Allah’a ve Resûlüne iman ederek cahiliyet adetlerini terk etmeniz içindir. Bu hükümler, Allah’ın koyduğu sınırlardır. Kâfirler için ise pek acıklı bir azap vardır.”2

Zıhar iki şekilde yapılır:

1- Açık lafızla. Zıhardan başka bir mânâ taşımayan lafızla yapılır. Kişi karısına, “Sen bana annemin sırtı gibisin” derse, açık lafızla zıhar yapmış olur.

2- Kinayeli lafızla. Zıhar mânâsına gelebileceği gibi, başka mânâlara da gelebilen sözlerle yapılan zıhardır. Kişinin karısına, sizin de belirttiğiniz gibi, “Sen bana annem ve bacım gibisin” demesi kinayeli bir lafızdır. Çünkü bu söz niyete bağlı olarak iki şekilde anlaşılır: 1-Zıharı kast etmişse, bu söz zıhardır. 2- Eğer zıharı kast etmemişse, meselâ böyle demekle karısını şeref ve ahlâk bakımından annesine veya bacısına benzetmişse bu söz zıhar değildir. Bu durumda bu sözle hiçbir şey yapması gerekmez.

Zıhar yapmak büyük günahlardandır. Haramdır. Karısına zıhar yapan kişi âyette de belirtildiği gibi karısını boşamış sayılmaz. Fakat kefareti gerektiren büyük günah işlemiş olur. Kefaretini ödemedikçe hanımı ile cinsî ilişki kuramaz. Kurarsa haram işlemiş olur.

Âyette açıklandığı üzere, zıhar yapan kişi zıharın kefaretini sırasıyla şu üç şeyle ödeyebilir:

1- Bulunduğu yerde veya dönemde Müslüman köle varsa ve gücü de yetiyorsa bir köle azad eder.

2- Azad edecek köle bulamamış ise veya köle azad edecek imkân bulamamışsa, hiç ara vermeden peş peşe iki ay oruç tutar.

3- Sağlığının elverişsizliği nedeniyle peş peşe iki ay oruç tutmaya güç yetiremiyorsa, altmış fakiri doyurur.

Kefaretini ödedikten sonra tövbe eder ve bir daha böyle yakışıksız sözleri ağzına almaz. Bundan sonra hanımı ile birlikteliğini sürdürür.

Dipnotlar:

1- İbn-i Mace, 2063; Ebû Davud, 2214
2- Mücadele Sûresi: 1-4